

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
до проєкту постанови Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Технічного регламенту природного газу»

I. Визначення проблеми

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту природного газу» (далі – проєкт постанови) розроблено відповідно до статей 12, 18 Закону України «Про ринок природного газу», законів України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», «Про загальну безпечність нехарчової продукції», Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2493, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1378/27823, Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2494, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1379/27824, Кодексу газосховищ та критеріїв, згідно з якими до певного газосховища застосовується режим договірної доступу або режим регульованого доступу, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2495, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1380/27825 та з урахуванням положень європейських стандартів (EN).

В Україні якість природного газу (його фізико-хімічні показники), що постачається споживачам, у тому числі населенню, повинна відповідати стандарту ГОСТ 5542-87 «Газы горючие природные для промышленного и коммунально-бытового назначения. Технические условия».

Стандарт встановлює мінімально допустимі значення нижчої теплоти згоряння природного газу 7600 ккал/м³ (31,8 МДж/м³). Допустимий діапазон вищого числа Воббе регламентується від 9840 ккал/м³ (41,2 МДж/м³) до 13020 ккал/м³ (54,5 МДж/м³) з допустимим максимальним відхиленням від номінального значення $\pm 5\%$. Але цим стандартом вміст метану, азоту, водню чи важких вуглеводнів у природному газу не нормується.

Кодексом газотранспортної системи встановлюються норми якості, фізико-хімічні показники та інші характеристики природного газу, але не для використання споживачем, а для газу, який допускається до транспортування газотранспортною системою.

Наразі до споживачів шести областей України подається природний газ із показниками теплоти згоряння нижчої, що наближена до мінімальної в наслідок чого знижується ефективність та термін експлуатації спалювальних газових приладів, що приводить до аварійних ситуацій

№ пп	Область	Теплота згоряння нижча (ТЗН), ккал/м ³			Теплота згоряння вища (ТЗВ), ккал/м ³		
		мінімаль на	максим альна	середньо- зважена	мінімаль на	максима льна	середньо- зважена
1	Вінницька	8 207	8 455	8 344	9 165	9 360	9 239
2	Волинська	7 834	8 438	8 211	8 689	9 346	9 102
3	Дніпропетровс ька	8 218	9 052	8 418	9 107	10 002	9 323
4	Донецька	8 326	8 326	8 326	9 222	9 222	9 222

5	Житомирська	8 228	8 317	8 273	9 112	9 193	9 157
6	Закарпатська	8 141	8 448	8 348	9 024	9 354	9 249
7	Запорізька	8 315	8 508	8 395	9 205	9 413	9 293
8	Івано-Франківська	7 612	8 718	8 345	8 446	9 642	9 239
9	Київська	8 207	9 272	8 275	9 088	9 360	9 158
10	Кіровоградська	7 925	8 453	8 056	8 787	9 363	8 931
11	Луганська	газ не подається					
12	Львівська	7 891	8 653	8 021	8 756	9 573	8 895
13	Миколаївська	8 324	8 453	8 408	9 125	9 363	9 310
14	Одеська	8 216	8 459	8 384	9 077	9 366	9 283
15	Полтавська	7 925	8 597	8 027	8 787	9 508	8 895
16	Рівненська	7 966	8 371	8 239	8 835	9 269	9 127
17	Сумська	8 158	8 465	8 341	9 034	9 372	9 233
18	Тернопільська	8252	8 458	8 329	9 134	9 365	9 223
19	Харківська	7 848	8 739	8 229	8 687	9 659	9 111
20	Херсонська	8352	8 458	8 436	9 255	9 363	9 341
21	Хмельницька	8 228	8 458	8 296	9 112	9 365	9 182
22	Черкаська	8 228	9 272	8 268	9 107	9 360	9 151
23	Чернівецька	7 906	8 711	8 419	8 773	9 635	9 323
24	Чернігівська	8 221	8 286	8 250	9 105	9 174	9 135
	м. Київ	8 207	8 324	8 261	9 088	9 212	9 143

Всі прилади, що використовують природний газ як паливо, повинні випробуватись на газових сумішах, які визначаються Національним стандартом ДСТУ EN 437:2018 (EN 437:2018, IDT) «Випробувальні гази. Випробувальний тиск». Якщо теплота згоряння природного газу в реальних умовах не перевищує теплоту згоряння тестового газу для випробування на неповноту згоряння (поява жовтих або червоних язиків полум'я) за цим стандартом, то такий газ може складати ризики виникнення аварій.

Крім того, наразі на жодному газовидобувному підприємстві України не застосовуються технології з видалення CO₂ з природного газу, що в свою чергу негативно впливає на якісні показники природного газу.

Тому, проєктом постанови передбачається термін до 2025 року для приведення CO₂ в природному газі газовидобувними компаніями.

Наказом ДП «УкрНДНЦ» від 14.12.2015 № 187 «Про скасування міждержавних стандартів в Україні, що розроблені до 1992 року» припинено дію на території України стандартів СРСР, а саме:

ГОСТ 12.1.007-76 «ССБТ. Вредные вещества. Классификация и общие требования безопасности»;

ГОСТ 12.1.011-78 «ССБТ. Смеси взрывоопасные. Классификация и методы испытаний»;

ГОСТ 20060-83 «Газы горючие природные. Методы определения содержания водяных паров и точки росы влаги»;

ГОСТ 20061-84 «Газы горючие природные. Метод определения температуры точки росы углеводородов»;

ГОСТ 22387.4-77 «Газ для коммунально-бытового потребления. Метод определения содержания смолы и пыли»;

ГОСТ 22667-82 «Газы горючие природные. Расчетный метод определения теплоты сгорания, относительной плотности и числа «Воббе» та інші.

Разом з тим, наказом ДП «УкрНДНЦ» від 26.12.2017 № 459 чинність ГОСТу 5542-87 «Газы горючие природные для промышленного и коммунально-бытового назначения. Технические условия» подовжується до затвердження нового нормативно-правового акту щодо якості природного газу, який відповідатиме європейським та міжнародним стандартам.

У зв'язку з цим, виникає необхідність контролювати показники якості природного газу вздовж усього ланцюга постачання не в добровільному порядку, а в обов'язковому застосуванні норм щодо якості природного газу, які будуть затверджені на нормативно-правовому рівні.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	Так	—
Держава	Так	—
Суб'єкти господарювання	Так	—
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	Так	—

Визначена проблема не може бути вирішена за допомогою ринкових механізмів, оскільки розв'язання проблеми потребує нормативно-правового регулювання.

II. Цілі державного регулювання

Основними цілями державного регулювання є:

встановлення вимог до природного газу, зокрема, біометану, які вводяться в обіг виробниками, імпортерами, уповноваженими представниками виробників, які надаються на ринку України постачальниками та які транспортуються газотранспортною системою України, розподіляються системами Оператора газорозподільних систем, зберігаються у підземних сховищах газу Оператора підземних сховищ газу, зріджуються та регазифікуються установками LNG з метою захисту життя та здоров'я людей, тварин, рослин, охорони довкілля та природних ресурсів, захисту майна, забезпечення енергоефективності, національної безпеки та запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживача в оману;

підвищення відповідальності суб'єктів господарювання за якість природного газу, шляхом впровадження в Україні системи технічного регулювання у газовій сфері через процедури оцінки відповідності під час введення в обіг та надання на ринку природного газу;

впровадження засади державного ринкового нагляду у сфері газопостачання.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Залишення існуючої ситуації без змін призведе до: подальшого постачання неякісного природного газу, який надходить до помешкань громадян за технічно застарілим стандартом СРСР ГОСТ 5542-87 «Газы горючие природные для промышленного и коммунально-бытового назначения. Технические условия»; не виконання Україною відповідних зобов'язань у сфері технічного регулювання; не врахування інтересів усіх зацікавлених сторін (держави, суб'єктів господарювання та споживачів).

Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Виконання положень Закону України «Про ринок природного газу» щодо визначення якості природного газу технічними регламентами та нормами. Встановлення обов'язкових до застосування вимог до якості природного газу на заміну вимогам, встановленим у стандарті ГОСТ 5542-87. Основні положення, норми якості встановлені у проекті, відповідають європейським стандартам та враховують національні особливості. Запровадження в Україні обов'язкових норми якості природного газу та механізмів технічного регулювання, що відповідатимуть європейським стандартам, що створять умови для усунення технічних бар'єрів у торгівлі; забезпечать можливість незалежного контролю та оцінки відповідності природного газу, що сприятиме захисту життя та здоров'я людей, національній безпеці та запобіганню підприємницькій практиці, що вводить в оману споживача. Прийняття регуляторного акта є єдиним прийнятним способом для досягнення встановленої мети.
--	--

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутні	Альтернатива є неприйнятною, оскільки: не передбачає нормативно-правового регулювання якості та безпечності природного газу; підвищує ризики аварійних ситуацій.
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Впровадження в Україні обов'язкових вимог до якості природного газу, ідентичних до вимог країн Європейського Союзу, що дозволить усунути технічні бар'єри у торгівлі та спростити доступ до газового ринку ЄС. Імплементация європейських стандартів. Створення умов державному ринковому нагляду ефективно контролювати ринок природного газу.	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2	Забезпечення громадян України: якісним природним газом; щомісячною поінформованістю споживачів про якість природного газу. Захист прав та інтересів споживача.	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання у галузі електроенергетики, що підпадають під дію регулювання, одиниць	2	348	—	—	350
Питома вага групи за ступенем ризику у загальній кількості, відсотків	0,6 %	99,4	—	—	100%

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутні	Залишення існуючої ситуації без змін не дозволить усунути технічні бар'єри у торгівлі та спростити доступ до газового ринку ЄС.
Альтернатива 2 Прийняття проєкту постанови	Перехід на сучасні норми якості та безпечності природного газу, який підвищить рівень конкурентоспроможності підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках природного газу. Імплементация європейських стандартів на підприємствах України дозволить суб'єктам господарювання вийти на європейський науково-технічний рівень з постачання природного газу. Впровадження на підприємствах процедур оцінки відповідності та моніторингу природного газу збільшить прозорість діяльності суб'єктів господарювання та збільшить довіру споживачів.	Відсутні

Внаслідок дії регуляторного акта додаткові суми витрат у суб'єктів господарювання відсутні.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	1	Відсутність можливості досягнення цілей державного регулювання альтернативним способом. Проблема продовжить існувати.
Альтернатива 2	4	Імплементація стандартів країн ЄС в законодавство України. Цілі прийняття регуляторного акта можуть бути досягнуті повною мірою.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутні	Відсутні	Подальше постачання неякісного природного газу, який надходить до помешкань громадян за технічно застарілим стандартом та не виконання Україною відповідних зобов'язань у сфері технічного регулювання в рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Запровадження в Україні обов'язкових норм якості та безпечності природного газу. Впровадження механізмів технічного регулювання, що відповідатимуть європейським стандартам та створять умови для усунення технічних бар'єрів у торгівлі. Забезпечення можливості незалежного контролю та оцінки відповідності природного газу, що сприятиме захисту життя та здоров'я людей, національній безпеці та запобіганню підприємницькій практиці, що вводить в оману споживача.	Відсутні	Впровадження регуляторного акта дозволить досягти зазначених цілей державного регулювання.
--	--	-----------------	---

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи / причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Не забезпечує врегулювання визначеної проблеми, залишає ситуацію без змін.	Невиконання Україною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, в частині впровадження в Україні міжнародних механізмів технічного регулювання у сфері якості природного газу, що відповідають європейським стандартам.

Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Забезпечує повною мірою досягнення цілей державного регулювання стосовно вимог до природного газу, утворення умов для усунення технічних бар'єрів у торгівлі, забезпечення енергетичної ефективності, національної безпеки, охорони навколишнього середовища, постачання споживачу якісного природного газу.	Відсутні
--	---	-----------------

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Механізмом, який забезпечить розв'язання визначеної проблеми є прийняття проекту постанови, яка сприятиме виконанню Україною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що забезпечить впровадження в Україні міжнародних механізмів технічного регулювання у сфері якості природного газу, що відповідатимуть європейським стандартам, забезпечить можливість незалежного контролю та оцінки відповідності природного газу введеного в обіг та наданого споживачу.

Міненерго для впровадження регуляторного акта має погодити проєкт із заінтересованими органами державної влади та подати його на розгляд Кабінету Міністрів України.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Витрати на виконання вимог регуляторного акта для центральних органів виконавчої влади та органи місцевого самоврядування не передбачаються.

Державне регулювання не передбачає утворення нового державного органу (або нового структурного підрозділу діючого органу).

Тест малого підприємництва (М-Тест) не проводився, оскільки для виконання вимог регуляторного акта у малих і мікро суб'єктів господарювання витрати будуть відсутні.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта не обмежений у часі, що дасть змогу досягти цілей державного регулювання повною мірою.

Регуляторний акт набирає чинності через вісімнадцять місяців з дня його офіційного опублікування.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозовані показники результативності регуляторного акта:

- а) кількість проведених випробувань призначеними органами з оцінки відповідності, випробувальними лабораторіями, акредитованими Національним агентством з акредитації України, та виявлених порушень вимог Технічного регламенту;
- б) кількість скарг фізичних та юридичних осіб на незадовільну якість та тиск природного газу – зменшиться;
- в) розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта – не зміниться;
- г) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта – поширюється на виробників природного газу, імпортерів, розповсюджувачів, уповноважених представників, а також операторів газотранспортної, газорозподільних систем, газосховищ та установок LNG;
- д) рівень проінформованості суб'єктів господарювання стосовно основних положень регуляторного акта – високий.

Проект регуляторного акта та відповідний аналіз регуляторного впливу розміщено на офіційному вебсайті Міністерства енергетики України в мережі Інтернет <https://www.mev.gov.ua>.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності дії регуляторного акта буде здійснюватися Міністерством енергетики України статистичним методом на основі аналізу показників результативності.

Міністр енергетики України
«__»_____ 2023 р.

Герман ГАЛУЩЕНКО